

Nu aan de slag

Projectplan Instituut Nederlands Slavernijverleden

Voorwoord

1. Inleiding
2. Externe analyse: de omgeving van het instituut
  - 2.1 Algemene ontwikkelingen
    - 2.1.1 Nationaal
    - 2.1.2 Internationaal
    - 2.1.3 Omgeving
  - 2.2 Missie en doelstellingen
    - 2.2.1 Missie
    - 2.2.2 Doelstellingen
    - 2.2.3 De rol van het instituut ten behoeve van de Nederlandse samenleving
3. De domeinen
  - 3.1 Museale domein
  - 3.2 Onderzoeksdomein
  - 3.3 Educatieve domein
  - 3.4 Documentatiedomein
4. Groeiscenario en planperioden
  - 4.1 Algemeen
  - 4.2 De korte termijn tot eind 2002
5. Organisatie en formatie
6. Begroting

Voorwoord

Voor u ligt een nieuwe versie van het projectplan Nationaal Instituut Nederlands Slavernijverleden: “Nu aan de slag”. De titel: “Nu aan de slag” is gekozen omdat de tijd dringt. Het plan is tot stand gekomen na heel veel overleg en raadpleging van de nodige betrokken organisaties, veel experts in binnen- en buitenland, en veelvuldig overleg met bewindslieden en ambtenaren van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (OC en W) en de gemeente Amsterdam. Het is begrijpelijk dat daar veel tijd mee is gemoeid en ik ben er van overtuigd dat al die gesprekken, overleggen, conferenties en vergaderingen hebben bijgedragen aan de verrijking en verdieping van dit projectplan.

Door middel van dit document leggen we verantwoording af aan onze achterban en de vele nazaten van de slachtoffers van het Nederlandse slavernijverleden, opdat zij weten wat onze inzet is en waar het Landelijk Platform Slavernijverleden voor gaat.

Zoals al vaker aangegeven is het de uitdrukkelijke wens van het Landelijk Platform Slavernijverleden een brug te slaan tussen de diverse betrokken bevolkingsgemeenschappen binnen de Nederlandse samenleving met een extra accent op Surinamers, Antillianen, Arubanen, Afrikanen en Hollanders. We moeten op basis van onze gemeenschappelijke erfenis van het slavernijverleden samen verder. Onderling begrip en vertrouwen op basis van kennis en wetenschap is daarvoor nodig maar ook het besef van een goede toekomst voor onze kinderen en kindskinderen. Pas dan kan gezegd worden: “Free at last”.

We gaan er van uit en vertrouwen er dan ook op dat de Nederlandse regering plus de volksvertegenwoordiging ons in de gelegenheid zullen stellen daaraan een verantwoorde bijdrage te leveren. Een eerste aanzet daartoe is de realisatie van het Nationaal Monument Nederlands Slavernijverleden. Het statische monument zal op 1 juli a.s. in Amsterdam Oosterpark worden onthuld. Het dynamische deel van het monument het Nationaal Instituut Nederlands Slavernijverleden is daar onlosmakelijk aan verbonden. We gaan er van uit dat na ruim twee en een half jaar voorbereiding en overleg thans op basis van dit projectplan “Nu aan de slag” een positief besluit met betrekking tot de meerjarige financiering zal worden genomen zodat we tot de oprichting van het instituut, het nationale symbool van het gedeelde slavernijverleden en de gezamenlijke toekomst kunnen overgaan.

Tot slot wil ik iedereen bedanken, die een bijdrage heeft geleverd aan de totstandkoming van dit document. Allereerst mijn medebestuurdersleden en zonder wie dan ook te kort te doen, wil ik toch met name de minister van Grote steden- en Integratiebeleid Mr R.H.L.M. van Boxtel en de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen Dr. F. van der Ploeg bedanken voor hun persoonlijke betrokkenheid bij het Nationaal Monument Nederlands Slavernijverleden. Die dank geldt ook voor de ambtenaren van beide ministeries van BZK en OCW. voor hun adviezen bij het opstellen van dit projectplan onder andere mevrouw Drs. R. de Leeuw en Drs. C. Fuykschot van het ministerie van OC en W. Grote dank tenslotte aan Drs. Hugo Esseboom cs. voor de actieve ondersteuning bij de ontwikkeling van en realisatie van “Nu aan de Slag”. De ogen van de geschiedenis zijn op ons gericht. Daarom rekenen wij niet alleen op uw betrokkenheid maar vooral op uw participatie want zonder u gaat het niet. In Ma’at

Mw. drs. Barryl. A. Biekman,

Voorzitter Landelijk Platform Slavernijverleden

1 Inleiding

Het Landelijk Platform Slavernijverleden (LPS) heeft in 1999 het initiatief genomen voor de oprichting van een Nationaal Monument Nederlands Slavernijverleden. Een monument met een statische en dynamische dimensie. De opzet van het nationaal monument is uitgewerkt in het rapport: “Van monument tot instituut: een schets op hoofdlijnen”, augustus 1999.

Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) heeft dat rapport als uitgangspunt genomen bij de opdracht aan het bureau Multiresult om een onderzoek te doen naar de mogelijkheden waarlangs vorm gegeven kan worden aan de dynamische dimensie van het Nationaal Monument Nederlands Slavernijverleden en de daaraan gekoppelde domeinen. De resultaten van het onderzoek zijn neergelegd in het rapport: “Verkenning Dynamische Dimensie Nationaal Monument Nederlands Slavernijverleden”, juli 2000.

In vervolg op het onderzoek heeft het LPS een Eerste Concept Projectplan dynamisch monument slavernijverleden opgesteld. Het concept is op 13 oktober 2000 met het ministerie van BZK en het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (OC&W) besproken¹⁾. Tijdens deze bespreking zijn de voorgestelde aanpassingen en aanvullingen op hun merites beoordeeld. De resultaten zijn verwerkt in het projectplan “Van Droom naar Daad”. Dit projectplan is op 1 juli 2001 tijdens de door het LPS gehouden herdenkingsbijeenkomst te Rotterdam gepresenteerd.

Ten einde uitvoering te kunnen geven aan de daadwerkelijke realisatie van het dynamisch monument heeft het LPS een tweede versie van “Van Droom naar Daad”, “Nu aan de slag” opgesteld. In “Nu aan de slag” zijn de plannen en een aantal projecten als opstart verder uitgewerkt en voorzien van een financiële onderbouwing.

De versie “Nu aan de slag” is tot stand gekomen op basis van de adviezen die het Landelijk Platform van experts op de verschillende beleidsterreinen en functiegebieden heeft ontvangen. In een bijlage zijn de namen van de geraadpleegde experts opgenomen. In een door het LPS georganiseerde beleidsconferentie op 18, 19 en 20 januari 2002 waaraan vertegenwoordigers (o.a. beleidsmakers en wetenschappers) van diverse organisaties hebben deelgenomen, is de inhoud van “Nu aan de slag” uitvoerig aan de orde geweest en vastgesteld. Voorts zijn de aan- en opmerkingen die van de zijde van het ministerie van OC&W bij diverse gelegenheden zijn gemaakt eveneens meegenomen²⁾. Vorenstaande betekent dat er aan de totstandkoming van dit projectplan een lange weg van overleg met en consultatie³⁾ is voorafgegaan. Er is derhalve sprake van een breed draagvlak.

¹⁾ Verslag van de bespreking van het eerste concept Projectplan dynamisch monument slavernijverleden met het ministerie van BZK en OC&W op 13 oktober 2000.

²⁾ Verslag van het overleg van minister R. van Boxtel en staatssecretaris R. van der Ploeg met vertegenwoordigers van het LPS en het Comité van Aanbeveling op 1 november 2001.

Verslag van het overleg van staatssecretaris van OC&W R. van der Ploeg met bestuursleden van het LPS op 6 december 2001.

³⁾ Verslag van de presentatie van het Projectplan “Nu aan de slag” door het LPS bij het ministerie van OC&W op 25 januari 2002. Voorts hebben op 7 februari 2002 en 22 februari 2002 met het ministerie van OC&W, mede namens het ministerie van BZK, gesprekken plaatsgevonden over het besluitvormingstraject en de kaders waarbinnen subsidie wordt aangevraagd.

Presentatie van “Nu aan de slag” aan de Gemeente Amsterdam op 15 februari 2002 en een vervolgesprek op 1 maart 2002 over nadere aspecten met betrekking tot de huisvestingsomvang.

Het projectplan “Nu aan de slag” is het document op basis waarvan het ministerie van OC&W tot meerjarige subsidiëring wil komen.. De startbeschikking vormt de basis voor de verdere realisatie van het instituut.

Op basis van dit stuk zal staatssecretaris Van der Ploeg een besluit nemen met betrekking tot de toekenning van de gereserveerde overheidsbijdrage aan de totstandkoming van het Instituut Nederlands Slavernijverleden.

Daarbij zal nadrukkelijk, met name voor het educatieve domein, de plaats en positie van de Gemeente Amsterdam een specifieke rol vervullen in de functie van het Instituut.

Tevens zal aandacht worden gegeven aan de kwestie van de rechten op te verkrijgen collectioneel materiaal anders dan uit schenkingen.

In de diverse hoofdstukken worden de plannen verder uitgewerkt.

In hoofdstuk 2 wordt een analyse gegeven van de externe omgeving van het instituut. Deze analyse is van belang in verband met het aantonen van de meerwaarde van het Instituut Nederlands Slavernijverleden ten opzichte van instellingen die het Nederlands Slavernijverleden niet als hoofdthema in hun opzet hebben.

In hoofdstuk 3 wordt een overzicht gegeven van de verschillende domeinen en hun onderlinge samenhang.

In hoofdstuk 4 wordt inzicht gegeven in het groeiscenario en enkele (start) projecten in verschillende planperiodes uitgewerkt.

Hoofdstuk 5 verschaft inzicht in de organisatie en de personeelsformatie van het instituut in 2004. De financiële paragraaf en de inrichting van de organisatie komt in hoofdstuk 6 aan de orde.

2 Externe analyse: de omgeving van het instituut

2.1 Algemeen

Zowel nationaal als internationaal wordt in toenemende mate aandacht besteed aan het slavernijverleden. Er is duidelijk sprake van een mondiale trend wat betreft die aandacht. Deze trend is niet zonder reden; het vindt deels zijn oorsprong en rechtvaardiging in het moeten krijgen van een eigen verleden.

2.1.1 Nationaal

Nationaal zijn er een aantal ontwikkelingen die van belang zijn.

Nazaten van de tot slaaf gemaakten vragen erkenning van hun slavernijverleden en de gevolgen daarvan die medebepalend zijn voor hun positie in de huidige samenleving.

De Nederlandse musea schenken in nauwe samenwerking met het LPS middels specifieke tentoonstellingen momenteel en in de nabije toekomst veel aandacht aan het Nederlandse slavernijverleden.

Er is een groeiende belangstelling voor het Nederlandse koloniale verleden. Dat geldt ondermeer voor Indonesië en Suriname. Er is een algemene ontwikkeling gaande waarbij de geschiedschrijving van de voormalige Nederlandse overzeese gebiedsdelen wordt herijkt, herzien en herschreven. In dat verband kan gewezen worden op de historie van de VOC en WIC in relatie met het Nederlandse slavernijverleden.

Voorts is er een ontwikkeling waarbij steeds meer mensen, waaronder ook veel (Afrikaanse) Surinamers, Antillianen en Arubanen interesse hebben voor hun afkomst en voorouders. Genealogie is bij individuele personen een erg gewild onderwerp. De Stichting voor Surinaamse Genealogie heeft een eigen website. Er is een Suriname Museum (in oprichting) van bescheiden omvang. Vastgesteld kan worden dat er ook veel belangstelling bestaat voor het cultureel erfgoed van diverse bevolkingsgroepen binnen de Nederlandse samenleving. Daarbij kan gewezen worden op het Indisch Huis, Joods Historisch Museum en Het Moluks Historisch Museum.

2.1.2 Internationaal

Internationaal staan de slavernij en de gevolgen daarvan eveneens in de belangstelling. Dat geldt zowel voor het verleden als de moderne vormen van slavernij zoals “trafficking”. Gewezen kan worden op de recentelijk gehouden wereld antiracisme conferentie in Durban, waarbij onder andere de transatlantische slavenhandel en slavernij werden verklaard tot misdaad tegen de menselijkheid. Er zijn mondiaal veel instituten die zich met het slavernij verleden bezig houden zoals Kura Holanda op Curaçao, het Schomburg Institute in New York, en de Slavery Museums in Hull en Liverpool. Er zijn internationaal vele websites op het gebied van de slavernij en het verleden daarvan. Vermeldenswaard is de website van het Texas Slavery Project. Via deze site wordt om informatie gevraagd van belang voor oral history. Op een Franse website wordt uitgebreid ingegaan op het Franse slavernijverleden. Zo is het Décret de l’abolition de

LPS: “Nu aan de slag”

l'esclavage du 27 avril 1848 in z'n geheel opgenomen. Tenslotte kan gewezen worden op de internationale conferenties die wereldwijd plaatsvinden georganiseerd door internationale organisaties van Afrikanen in de diaspora over African History thema's.

Het Nederlandse slavernijverleden heeft zich in concreto met name buiten Nederland en wel in Suriname, de Nederlandse Antillen, Aruba en de westkust van Afrika, onder andere Ghana, afgespeeld. Dat betekent dat het erfgoed met betrekking tot het Nederlandse slavernijverleden zich vooral in die gebieden bevindt. Dat geldt ondermeer voor de overheids- en kerkelijke archieven. Dat betekent dat het Nederlandse slavernijverleden ook vanuit een internationaal perspectief moet worden gezien. Het is derhalve heel belangrijk dat er met allerlei partners uit Suriname, de Nederlandse Antillen en Aruba wordt samengewerkt. Het gaat dan om tal van organisaties zoals de Anton de Kom Universiteit (Suriname), overheids- en kerkelijke archieven, musea en andere erfgoedinstellingen, onderzoeksinstellingen maar ook de Stichting voor Surinaamse Genealogie, opgericht in 2001, met als doelstelling archieven te ontsluiten, onderzoekers behulpzaam te zijn en onderzoekers met elkaar in contact te brengen, erfgoed te bewaren met als doel dat het dààr ook de aandacht krijgt.

2.1.3 Omgeving

In Nederland zijn er tal van organisaties en instellingen, die zich bezig houden met koloniale studies, migratiestudies, Caribische studies, (multi)etnische studies, gender studies en van oorsprong niet-West-Europese culturen, kunst en literatuur studies. Uiteraard gaan dan in eerste aanleg de gedachten uit naar universiteiten met de diverse vakgroepen en gelieerde onderzoeksinstituten, maar ook musea (bijvoorbeeld Volkenkundig Museum en Wereldmuseum) en archieven (ARA). Daarnaast bestaan er ook andere instellingen die zich met soortgelijke problematiek bezighouden. Zo is bijvoorbeeld Forum, een organisatie die zich richt op de verbetering van de maatschappelijke positie van "allochtonen" in Nederland. Ook kan gewezen worden op de activiteiten van ondermeer het Moluks Historisch Museum en het Indisch Huis. Het zijn activiteiten die een duidelijke verwantschap hebben met de activiteiten van het op te richten Instituut Nederlands Slavernijverleden. Er is echter één heel belangrijk verschil. De bovenbedoelde instellingen richten zich slechts op één facet of deel van de problematiek. Geen van de instellingen richt zich op het slavernijverleden in haar geheel. Het Instituut Nederlands Slavernijverleden wil de slavernij in al haar facetten aan de orde stellen en is daarmee uniek in Nederland. Dat kan gezien worden als een belangrijke meerwaarde van het op te richten instituut.

2.2 Missie en doelstellingen

2.2.1 Missie

De missie van het op te richten Instituut Nederlands Slavernijverleden is als volgt geformuleerd: het zich ontwikkelen en positioneren als hét nationale symbool van het gedeelde slavernijverleden en de gezamenlijke toekomst van alle Nederlanders, door

LPS: "Nu aan de slag"

structureel en van uit verschillende invalshoeken het Nederlands slavernijverleden en de gevolgen daarvan voor de Nederlandse samenleving, nationaal en internationaal, voor het voetlicht te brengen.

2.2.2 Doelstelling

Uit de missiestatement volgt de doelstelling van het instituut. In het algemeen streeft het instituut naar de realisatie van een genuanceerd en realistisch beeld van het Nederlandse slavernijverleden en zijn erfenis, vanuit de diverse invalshoeken (bijvoorbeeld internationaal, gender, meervoudig) teneinde dat verleden en die erfenis onder ogen te zien, te gedenken, herdenken en verwerken. Dat beeld moet doorwerken in de Nederlandse samenleving. Het uitdragen van en vertalen van dat beeld naar de Nederlandse samenleving op zo'n manier dat het bijdraagt aan de emancipatie van de nazaten van de tot slaaf gemaakten en aan het bevorderen van onderling begrip in de samenleving in verband met de emancipatie en toekomst van de Nederlandse samenleving als geheel.

Afgeleide doelstellingen zijn:

- de benadering van de problematiek van het slavernijverleden vanuit verschillende invalshoeken, vanuit het verleden maar ook vanuit het heden en toekomstgericht;
- de opheffing van de kennishiaten van de Nederlandse betrokkenheid met betrekking tot de slavenhandel en slavernij; de herschrijving van de Nederlandse geschiedenis;
- de gelijkwaardige, gelijke ontplooiingskansen en gelijkberechtiging voor iedere Nederlander van welk ras of sekse dan ook;
- verwerking van het slavernijverleden;
- een tolerante, multi-etnische en harmonische Nederlandse samenleving.

De doelstellingen van het Instituut Nederlands Slavernijverleden worden gerealiseerd door een integrale invulling te geven aan activiteiten op vier domeinen, te weten: het museale domein, het educatieve domein, het onderzoeksdomein en het documentatie domein. Onder een domein wordt in dit verband verstaan een aandachtsgebied waar het op te richten instituut zich mee bezighoudt.

2.2.3 De rol en betekenis van het instituut ten behoeve van de Nederlandse samenleving

In de eerste plaats zal het instituut zich primair en structureel met het thema Nederlands slavernij verleden en zijn erfenis bezighouden. Daarom zal het instituut bij uitstek het expertisecentrum zijn met betrekking tot dit thema. Zo wordt de mogelijkheid gecreëerd voor daadwerkelijke, gerichte en geconcentreerde aandacht voor deze problematiek met een duidelijke herkenning- en ijkpunt binnen de samenleving in de vorm van dit instituut voor iedereen.

Het instituut heeft verder als toegevoegde waarde dat het als “eigen” door de nazaten ervaren kan worden. Juist vanwege deze “eigenheid” zal dit instituut, meer dan welke andere instelling dan ook, de beleving en daarmee de verwerking van de erfenis van de slavernij van binnenuit, dat wil zeggen vanuit de eigen doelgroepen kunnen bevorderen. Mede daardoor zal het instituut bij uitstek de plaats zijn, waar slachtofferschap niet slechts erkend wordt, maar veeleer getransformeerd kan worden in empowerment en zelfbewustzijn en daarmee in structureel toekomstgericht bezig zijn, met in achtneming van de noodzaak tot dialoog met anderen.

Zo kan het instituut bovendien, meer dan andere instituten, een rol spelen bij de emancipatie van de nazaten in de Nederlandse samenleving. Bekend is dat in vergelijkbare situaties, bijvoorbeeld in het geval van de Molukkers, het bestaan van een dergelijke instelling er toe bijgedragen heeft dat langzamerhand een zelfbewustzijn zich heeft ontwikkeld waarmee de samenleving bewust en vanuit het besef van gelijkwaardigheid kan worden tegemoet getreden.

Het instituut zal vanuit haar ambitie van spin in het web op het terrein van het nationaal slavernijverleden als primus inter pares optreden van alle organisaties, instellingen, die zich met deelaspecten van het slavernijverleden bezighouden. Dit uit zich in verschillende rollen zoals de makelfunctie, schakelfunctie en overige entamerende rollen. Als gevolg van dit samenbindende karakter van het instituut tussen activiteiten en instellingen op dit terrein, mag verwacht worden dat er synergie-effecten zullen optreden. Het instituut is een waarborg voor continuïteit, omdat de activiteiten van andere instellingen veelal een tijdelijk karakter hebben.

Een wezenlijk onderdeel van de meerwaarde van het instituut is voorts gelegen in de ambitie aantrekkelijk te zijn, dat wil zeggen het zich laten thuis voelen van bezoekers, door de open opstelling naar de gehele Nederlandse samenleving.

Het instituut kan fungeren als aanjager van de emancipatie van de samenleving als geheel, wanneer het erom gaat in het reine te komen met het Nederlandse slavernijverleden en zijn erfenis.

Samengevat: de inhoud, de ambitie, de continuïteit en de synergie welke ten grondslag liggen aan de activiteiten die door het instituut ter hand genomen moeten worden, maakt haar niet alleen noodzakelijk, maar ook verfrissend en in zekere zin uniek.

3 De domeinen

Zoals aangegeven in 2.2.2 gaat het om een viertal domeinen. De verschillende domeinen dragen allen in gelijke mate bij aan de realisatie van de doelstellingen van het instituut. De domeinen vertonen samenhang en zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden.

Voor inzichten in het verleden, heden en toekomst zijn onderzoek en analyses van belang. De uitkomsten daaruit verschaffen allerlei nieuwe inzichten die voor de andere domeinen van eminent belang zijn. Zo is onderzoek noodzaak voor de verdere ontwikkeling van educatie activiteiten. Informatie en voorlichting zijn van belang bij de gewenste uitleg bij tentoonstellingen, maar eveneens in relatie met het statische monument. Daarbij is dan weer het documentatiedomein betrokken. In het verlengde daarvan speelt educatie een rol. Onderzoek heeft ook direct met het museale domein te maken. Educatie speelt op haar beurt weer een rol bij het museale domein. Er is geen domein dat geheel op zich zelf kan floreren. De activiteiten die in het kader van welke domein dan ook worden verricht hebben direct te maken met het succes dat in het kader van een andere domein kan worden bereikt. De vier domeinen vormen op die manier een geheel dat het instituut vormt.

Ten behoeve van de antennefunctie van de domeinen zal via externe adviezen gebruik worden gemaakt van specifieke expertise van buitenaf. Hierdoor kunnen ideeën en projecten aan het instituut bekend worden gemaakt en al dan niet in samenwerking ten uitvoer worden genomen.

3.1 Het museale domein

Doelstelling

De hoofdfunctie van het museale domein is het op beperkte schaal fysiek en virtueel zichtbaar maken en laten zien van het slavernijverleden aan bezoekers van het instituut. Verleden, heden en toekomst worden in dit domein tastbaar gemaakt. De confrontatie met het verleden en de consequenties daarvan worden op deze wijze via het erfgoed levendig gehouden.

Naast het bovenstaande heeft het museale domein ook nog een heel andere betekenis.

Het gezicht van het instituut zal voor een groot deel bepaald worden door het museale domein, gericht op het in beeld brengen van het slavernijverleden in grotere en kleinere (wisselende) tentoonstellingen en virtuele presentaties met behulp van moderne communicatietechnieken.

De fysieke herkenbaarheid van het instituut is van groot belang. Bij het binnengaan van het instituut moet men zo concreet mogelijk met het slavernijverleden worden geconfronteerd. Het is onderdeel van de zelfpresentatie. Een basiscollectie van verantwoorde omvang is dus mede bepalend voor de identiteit van het instituut. Op die manier kan een imago worden ontwikkeld waarbij het Instituut Nederlands Slavernijverleden, (nog) onbekend in den lande, gezien wordt als zijnde “het” instituut,

dat symbool is van het Nederlandse slavernijverleden en impact daarvan in de gezamenlijke toekomst van alle Nederlanders, ongeacht de afkomst.

Recente ontwikkelingen op museaal gebied

In de bestaande collectieopstellingen in de Nederlandse musea is tot nu toe het Nederlands slavernijverleden onderbelicht gebleven. Het is daarom toe te juichen dat een aantal musea in 1999 het initiatief heeft genomen tot een netwerk 'Slavernij en Musea', waarin het LPS deelneemt als partner. Een belangrijke functie van dit netwerk is het bevorderen van de samenwerking tussen het LPS en een aantal belangrijke Nederlandse musea en culturele instellingen rond exposities over het slavernijverleden. In dit netwerk worden tentoonstellingsplannen onderling afgestemd, getoetst en waar mogelijk gecoördineerd en gezamenlijk in de publiciteit gebracht. Het LPS ervaart deze samenwerking als een belangrijk middel om de reikwijdte van zijn eigen doelstellingen te vergroten en de professionele inbedding van het Instituut voor te bereiden. Het netwerk 'Slavernij en musea' beoogt behalve uitwisseling van informatie ook het afstemmen van de verschillende presentaties van de partners. De museale deelnemers ontwikkelen een aantal wisselende deeltentoonstellingen met het oog op het jaar 2003, wanneer Nederland herdenkt dat het 140 jaar gelden de slavernij afschafte. De presentaties in het Tropenmuseum, het Nederlands Scheepvaartmuseum en in de Arthotheek Amsterdam Zuid Oost zijn reeds geopend; die van de andere musea (bijvoorbeeld aangesloten bij het Netwerk van Musea en Slavernij) zullen vooral in de tweede helft van 2003 te zien zijn.

Werkwijze

Samenwerking

Het netwerk 'Slavernij en Musea' brengt treffend de manier in beeld, waarop het Instituut zich in de toekomst op de verschillende functies wil profileren. Open relaties gebaseerd op onderling vertrouwen, partners met gelijkgerichte initiatieven maar werkend vanuit elkaar aanvullende disciplines. Een samenwerking waarbinnen ieder zijn eigen verantwoordelijkheid behoudt, maar tegelijkertijd een gezamenlijk (project) doel wordt geformuleerd dat door allen onderschreven wordt en waaraan ieder naar vermogen bijdraagt. Op die manier, door het bundelen van beschikbare kennis en het over en weer kritisch toetsen van inzichten en voorstellen kan in korte tijd met beperkte capaciteit veel tot stand worden gebracht.

Het Instituut zal bij de totstandkoming van dit soort netwerken in de toekomst vanzelfsprekend een initiërende rol kunnen spelen, maar ook graag als partner bijdragen aan initiatieven van anderen.

Ook internationale samenwerking zal hoog op de agenda staan. Zoals reeds gesteld zijn met name de landen waar het Nederlands Slavernijverleden zich heeft afgespeeld van bijzonder belang. Daar bevinden zich het culturele erfgoed, de archieven etc. Verder is samenwerking van belang met vergelijkbare (museale) instellingen zoals Kura Holanda op Curaçao, het Schomburg Insitute in New York, en de Slavery Museums in Hull en

Liverpool, objecten in Suriname (plantages en monumenten) en Afrika. Voor wat betreft Afrika gaat het vooral om de forten en andere monumenten die aan het slavernijverleden herinneren. Tot slot is ook de Nationale Unesco Commissie in Nederland en de Unesco in Frankrijk, een belangrijke partner waarmee samengewerkt moet worden.

Presentatie

Concreet stellen wij ons voor, in 2003 in het Instituut een permanente presentatie te hebben van ca 300m². In dit 'Vademecum van het Nederlandse Slavernijverleden' komen in beknopt bestek thema's voor die in de Nederlandse musea uitgebreider, maar vrijwel altijd in tijdelijke tentoonstellingen worden uitgewerkt. Deze opstelling is dynamisch: zij is te zien als het destillaat van de presentaties die elders worden ontwikkeld en waarvan de essentie uiteindelijk wordt overgedragen aan het Instituut. Er zullen telkens dus onderdelen worden aangevuld of vernieuwd. Vanzelfsprekend wordt deze permanente expositie ondersteund met een interactieve virtuele presentatie, die het de gebruikers ook mogelijk maakt te reageren of informatie toe te voegen. De presentatie fungeert tevens als referentietentoonstelling voor projecten die het Instituut op het educatieve domein zal ontwikkelen. Te denken valt hierbij aan breed inzetbare reizende thema-exposities en audiovisuels.

Collectievorming

Gezien de hoge museumdichtheid in Nederland, de bereidheid bij de musea en archieven om samen te werken met het Instituut en de relatief beperkte materiele cultuur die verwijst naar het Nederlands Slavernijverleden, zal het Instituut slechts bij hoge uitzondering overgaan tot het actief verwerven van afzonderlijke historische documenten. Wel zal het zich inzetten tot het documenteren van oral-history, daarnaast is het denkbaar dat het Instituut schenkingen krijgt aangeboden. Per geval zal in overleg met het museale netwerk bekeken worden wat de toegevoegde waarde is ten opzichte van de reeds bestaande 'Slavernijcollectie Nederland'. Ten behoeve van de voor de presentaties benodigde stukken zal een beroep worden gedaan op de Nederlandse musea.

Naast bedrijfsmatige redenen (collectiebeheer vereist weer extra expertise) is er ook een inhoudelijke reden. De functie van het Instituut zal vooral een katalyserende en complementaire zijn aan de reeds bestaande instellingen die werkzaam zijn op deelgebieden het slavernijverleden betreffende. Vanuit het belang van een breed gedragen inzicht dat de presentatie van het slavernijverleden integraal moet worden opgenomen binnen bestaande programma's en curricula, moet het nieuwe Instituut ervoor waken, zelf in uitvoerende zin een te prominente rol te willen spelen.

Activiteiten

- organiseren van rondleidingen naar relevante objecten, ook in relatie met het statische monument;

LPS: "Nu aan de slag"

- verder ontwikkelen van een netwerk en samenwerkingsverbanden;
- opzetten basiscollectie;
- verzamelen “oral histories”;
- werken aan collectiemobiliteit;
- inventariseren van het Nederlands slavernij cultureel erfgoed (i.s.m. onderzoeksdomein);
- ontwikkelen van virtuele presentaties (bijvoorbeeld audio/visuele presentaties);
- initiëren van tentoonstellingen, museumfestiviteiten , culturele activiteiten etc.;
- integratie van museumactiviteiten met andere domeinen;
- participatie in overheidscommissies;
- adviseren van musea / archieven

Producten

- presentaties;
- tentoonstellingen;
- orale historie producten;
- museumfestiviteiten;
- diverse afgeleide producten i.s.m. overige domeinen.

Doelgroepen

- iedereen die het fysieke monument bezichtig;
- iedereen die belangstelling heeft voor het Nederlandse slavernijverleden;
- nazaten van het slavernijverleden;
- schoolgroepen en organisaties die zich met vorming van hun leden bezighouden;
- wetenschappers;
- docenten, trainers en opleiders;
- relevante overheidsorganen.

3.2 Het onderzoeksdomein

Doelstelling

De hoofdfunctie van het onderzoeksdomein is het van uit een zogenoemd meervoudig perspectief (doen) verrichten van onderzoek. Gebleken is dat het Nederlands slavernijverleden tot nu toe veelal vanuit een historisch perspectief, met vertrekpunt Europa, is geschied. De sociale, economische, juridische en gender gerelateerde invalshoek en perspectief komen tot nu toe sporadisch (of soms helemaal niet) aan de orde. In ieder geval is dat zo als het gaat om de belevenissen van de slaven. Het overzicht van tot op heden uitgegeven publicaties, opgesteld door prof. dr. A. van Stipriaan Luiscius, en onder auspiciën van het LPS op 7 juli 2001 gepresenteerd, is daarvan voldoende bewijs. Daarnaast geldt onderzoek middels zogenoemde “orale historie” ook

LPS: “Nu aan de slag”

als een belangrijk speerpunt van het onderzoeksdomein. Het onderzoeksdomein betekent, dat er brede kennis ten aanzien van het slavernijverleden wordt ontwikkeld waardoor een genuanceerd, waarheidsgetrouw beeld van het slavernijverleden ontstaat.

Werkwijze

Binnen het onderzoeksdomein zal actief en nauw worden samengewerkt met nationale instellingen en internationale instellingen op het gebied van slavernijstudies zoals de UNESCO te Parijs. Voorts zal wat betreft de internationale samenwerking het accent liggen op instellingen in Suriname, de Nederlandse Antillen en Aruba, maar ook met instellingen in Afrika bijvoorbeeld Ghana. Het zijn juist die gebieden waar zich de archieven en bronnen met betrekking tot het Nederlandse slavernijverleden bevinden. Dat geldt ook, zoals reeds aangegeven, voor het cultureel erfgoed. Het Instituut Nederlands Slavernijverleden kan een belangrijke bijdrage leveren aan de ontsluiting van de diverse bronnen en behulpzaam zijn bij het ontwikkelen van nieuwe onderzoeksmogelijkheden. Uitwisselingen zijn daarom van doorslaggevende betekenis. Op nationaal niveau zal op zoek worden gegaan naar een samenwerkingsverband met een universiteit voor het kunnen aanstellen van een bijzonder (deeltijd) hoogleraar. Deze zal als boegbeeld voor het onderzoeksdomein moeten fungeren. Studenten met belangstelling voor slavernijverleden kunnen dan via en/of in samenwerking met het Instituut hoogwaardig onderzoek doen.

Binnen het onderzoeksdomein zal, eveneens in samenwerking met andere instellingen, worden overgegaan tot het ontwikkelen en implementeren van een hoogwaardig geautomatiseerde landelijke databank. De ontsluiting hiervan zal met behulp van diverse interfaces geschieden waardoor de toegankelijkheid maximaal is.

Activiteiten

- associëren van een bijzonder hoogleraar;
- inventariseren van hetgeen al is gerealiseerd;
- ontwikkelen en (doen) uitvoeren van onderzoeksprogramma's vanuit meervoudig perspectief;
- bevordering contacten met historische archieven en het ontsluiten van bronnen;
- ontwikkelen van nieuwe onderzoekstechnieken ten behoeve van het slavernijverleden
- samenwerking met NWO;
- actief stimuleren van zwarte en andere jongeren om hoogwaardig onderzoek te doen naar het Nederlands slavernijverleden en entameren van relevante onderzoeken;
- opzetten van een hoogwaardig netwerk met relevante onderzoeksinstituten;
- opzetten van een landelijke databank;
- participeren in onderzoeksprogramma's van derden;
- (mede) ontwikkelen van voorlichtingsmateriaal;
- participatie in relevante overheidscommissies.

Producten

- overzicht van leemten in wetenschappelijk onderzoek Nederlands slavernijverleden;
- onderzoeksprogramma;
- onderzoeksrapporten;
- boeken en overige publicaties;
- databank;
- white papers;
- symposia, seminars, lezingen.

Doelgroepen

- instellingen van wetenschappelijk onderwijs;
- onderzoeksinstituten;
- documentatiecentra en bibliotheken;
- instellingen en organisaties die zich met het slavernijverleden bezighouden en daarbij voorzien moeten worden van voorlichtingsmateriaal;
- individuele wetenschappers en studenten;
- relevante overheidsorganen;
- beleidsmedewerkers van de overheid;
- bestuurders.

3.3 Het educatieve domein

Doelstelling

De hoofdfunctie van het educatieve domein is om de Nederlander, zowel de scholier als de volwassene, te informeren over het Nederlands slavernijverleden en aan te geven welke gevolgen die historische episode voor vandaag heeft. De kennisoverdracht moet een bijdrage leveren aan de vorming met betrekking tot normen en waarden die te maken hebben met ondermeer antiracisme, gelijkwaardigheid en gelijkberechtiging. Opvattingen daarover zijn eveneens van belang als het gaat om de houding ten opzichte van internationale ontwikkelingen met betrekking tot nog bestaande vormen van slavernij. Daarmee krijgt het instituut een heel ruim perspectief. De internationale component van de educatie krijgt een dubbele betekenis.

Werkwijze

Binnen het educatieve domein moet een onderscheid worden gemaakt tussen het reguliere dagonderwijs en het volwassenenonderwijs. In beide situaties zal moeten worden voorzien. Voor wat betreft het reguliere onderwijs behoort het Instituut Nederlands Slavernijverleden een inhoudelijke rol te vervullen bij het opstellen c.q. aanpassen van de

LPS: "Nu aan de slag"

onderwijscurricula. Kennisoverdracht aan onderwijs ook via (interactieve) tentoonstelling/presentatie in het Instituut. Daarbij kan het instituut participeren in diverse gremia en overheidscommissies die zich daarmee bezighouden. Momenteel wordt die inhoudelijke rol door het LPS vervuld. Zie daarvoor het project Teleac/NOT, alsmede het Unesco project Trans Atlantic Slaveroute.

Naast de formele invalshoek is de informele benadering van de educatie van minstens evenveel belang. Bij de nazaten van tot slaaf gemaakte Afrikanen bestaat grote behoefte aan educatieve activiteiten. De behoefte aan reconstructie, verwerking en empowerment leidt ertoe dat zelforganisaties informatieve educatieve activiteiten, zoals workshops, lezingen, film en toneel, ontwikkelen, waarbij informatie en vraagstukken aangaande het eigen verleden wordt besproken. Daarbij kan uiteraard een beroep worden gedaan op het instituut als bron van informatie, ondersteuning en verwijzing. Het instituut kan dergelijke activiteiten stimuleren en ook laten plaatsvinden onder auspiciën van het instituut. Gelet op de problematiek van de gemeente Amsterdam bestaat er veel belangstelling voor het educatieve domein. Het op te richten instituut kan in een belangrijke mate tegemoet komen aan de wensen van de gemeente dienaangaande.

Het Nederlandse slavernijverleden heeft een internationaal karakter. Daarom is het noodzakelijk dat bij de educatie de nodige aandacht wordt geschonken aan dat aspect van het slavernijverleden. Internationale verhoudingen en onderlinge relaties tussen de verschillende Nederlandse overzeese gebiedsdelen waren van cruciaal belang en hebben grote invloed uitgeoefend en zijn tot vandaag aan de dag voelbaar in de Nederlandse samenleving. Dit komt eveneens aan de orde bij de moderne vormen van slavernij. Vanuit het verleden valt er veel te leren voor de toekomst.

Activiteiten

- inventariseren wat er met betrekking tot dit domein reeds beschikbaar is;
- creëren van voorwaarden waardoor de educatie beter tot zijn recht kan komen;
- aanjagen van activiteiten die betrekking hebben op het slavernijverleden;
- bevorderen van de informele educatie door zelf organisaties;
- nationaal en internationaal samenwerken op het gebied van de educatie;
- overheid adviseren en participeren in overheidscommissies;
- opstellen van onderwijs programma's ten behoeve van het reguliere onderwijs;
- (mede) ontwikkelen van leermiddelen en vormingsmateriaal;
- (doen) bevorderen (bij)scholing van docenten;
- monitoren van ontwikkelingen binnen het onderwijs;
- stimuleren en activeren van vormingsinstellingen;
- entameren maatschappelijk debat/discussies over het Nederlands slavernijverleden en de consequenties daarvan voor de huidige samenleving;
- realisatie van een laagdrempelig kenniscentrum Nederlands slavernijverleden.

Producten

- laagdrempelig multimediaal educatiecentrum;
- leermiddelen;
- schriftelijke informatie, toelichtingen ter begeleiding van tentoonstellingen ed.;
- maatschappelijke discussies;
- presentaties;
- lezingen op maat;
- workshops;
- filmtentoonstellingen;
- content leveren voor kennisnet.

Doelgroepen

- o Nederlandse gemeenten, in het bijzonder de gemeente Amsterdam;
- o overige relevante overheidsorganen;
- o individuele docenten en vormingsleiders;
- o scholen primair - voortgezet onderwijs en beroepsonderwijs/volwassenenonderwijs;
- o scholieren van primair - voortgezet onderwijs en beroepsonderwijs/volwassenenonderwijs;
- o vormingsinstituten en de initiële leraren opleidingen;
- o genealogische verenigingen;
- o zelforganisaties;
- o musea;
- o bezoekers musea, workshops, lezingen en debatten etc.;
- o bezoekers statisch monument;
- o deelnemers herdenkingsbijeenkomsten;
- o volksuniversiteiten;
- o radio- en televisiemakers die landelijk als regionaal actief zijn.

3.4 Het documentatiedomein

Doelstelling

Het documentatiedomein heeft met name een ondersteunend karakter ten behoeve van de overige domeinen. Zonder dit domein zullen de andere domeinen niet goed tot hun recht komen. Dat betekent dat dit domein bij alle overige domeinen als het ware weer terugkomt.

Concreet is de doelstelling: de ter beschikkingstelling en het toegankelijk maken van informatie en kennis, ten behoeve van de domeinen educatie, onderzoek en het museale domein en voorts ten behoeve van een ieder die belangstelling voor het slavernijverleden heeft.

Werkwijze

Het gaat om verzamelen, beheren, ontsluiten en toegankelijk maken en ter beschikking stellen van data die betrekking hebben op de overige domeinen. De ontwikkeling en implementatie van verschillende datasystemen. Gelet op de complexiteit en de hoeveelheid aan gegevens zal bij dit domein veel gebruik gemaakt moeten worden van moderne informatie- en communicatietechnieken, waarbij van computersystemen gebruik gemaakt moet worden. Er zal een netwerk opgezet moeten worden waardoor men snel en efficiënt van allerlei databestanden bij andere instellingen gebruik kan maken. In dat kader dienen samenwerkingsverbanden met andere documentatiecentra te worden opgezet met als doelstelling een groot informatienetwerk waar alle betrokkenen uit kunnen putten. De informatie kan betrekking hebben op beschikbare literatuur, verzamelingen museumstukken, documenten in archieven, verricht onderzoek, overzicht “oral histories”, documentatie materiaal in de vorm van brochures, cd’s films en video’s. Kortom voor alle vormen van documentatie over het slavernijverleden moet men bij het Instituut Nederlands Slavernijverleden terecht kunnen.

Uiteraard zal er eveneens uitgebreid gebruik gemaakt moeten worden van internet. Via informatieve en vooral interactieve websites moet duidelijk worden gemaakt wat het instituut allemaal heeft te bieden. Mooie voorbeelden zijn de Nationale website, de websites van Schomburg in New York en Kura Hollanda op Curaçao. Verder de website van het Texas Slavery Project en de Franse website esclavage-martinique. Via de nodige links kan men dan ook naar elkaar verwijzen.

Instellingen waarmee samengewerkt zal worden zijn op nationaal niveau onder meer de bibliotheken (onder meer Koninklijke Bibliotheek en de universiteitsbibliotheken), Archieven (het Rijksarchief en gemeentelijke archieven), het Koninklijk Instituut voor de Tropen, instituten gelieerd aan de universiteiten en in het algemeen instituten die doelstellingen hebben met betrekking tot het cultureel erfgoed etc.

Internationaal moet gedacht worden aan overheids- en kerkelijke archieven in Suriname, de Nederlandse Antillen en Aruba, de Anton de Kom Universiteit in Suriname, het Schomburg instituut, Kura Hollanda, NAACP etc. Nationaal en internationaal is het Instituut Nederlands Slavernijverleden in Nederland de spin in het web als het gaat om het Nederlands Slavernijverleden.

Tot slot kan in het kader van het documentatiedomein het instituut ook zelf bepaalde documentatieproducties, afdrukken van lezingen en leermiddelen etc. worden ontwikkeld en uitgegeven. Gedacht kan worden aan materiaal ten behoeve van bijvoorbeeld in samenwerking met derden georganiseerde tentoonstellingen. De productie van cd’s, video’s en geschreven documentatie. Uiteraard is het denkbaar dat ook deze documentatie in samenwerking met anderen wordt gerealiseerd. Effectiviteit en efficiency zijn daarbij de sleutelwoorden.

Activiteiten

- het opzetten van een laagdrempelig en eigentijds databank/documentatiecentrum;
- inventariseren wat met betrekking tot dit domein reeds bestaat;
- het verzamelen van relevante informatie voor zover niet elders aanwezig;
- het ontwikkelen en beschikbaar stellen van informatie;
- het verwijzen van gebruikers naar andere informatiebronnen;
- ondersteunen van onderzoek en educatie;
- afstemming en samenwerken met andere documentatiecentra en bibliotheken;
- verkoop van boeken, brochures en catalogi.

Producten

- laagdrempelig documentatie centrum;
- datanet met andere documentatiecentra;
- film, video, cd-rom, websites met informatie;
- folders en voorlichtingsmateriaal;
- excerpten boeken en artikelen etc.;
- catalogi tentoonstellingen;
- archief instituut;
- nationale website.

4 Groeiscenario en planperioden

4.1 Algemeen

Voor wat de oprichting van het Instituut Nederlands Slavernijverleden betreft, is het noodzakelijk uit te gaan van een groeiscenario. Het is ondenkbaar om vanaf de oprichtingsdatum van het instituut aan alle domeinen volledig inhoud te geven. Er worden drie planperioden onderscheiden. Het zijn plannen voor de korte, middellange en lange termijn.

De korte termijn is de planperiode vanaf de start van het instituut in 2002 tot eind 2002. Het is de periode waarin het instituut moet worden opgericht en waarin de nodige voorzieningen moeten worden getroffen om als instituut te gaan functioneren. Er zal daarbij aan bepaalde voorwaarden worden voldaan.

De middellange termijn is de planperiode vanaf begin 2003 tot eind 2004. In deze periode zal het instituut alle geplande activiteiten met betrekking tot de verschillende domeinen uitvoeren. Om dat te realiseren zal het instituut in die periode haar definitieve organisatie, formatie en personeelsbestand moeten bereiken. In deze periode zal het instituut bekendheid en landelijke erkenning moeten verwerven.

Er zal een basiscollectie van museumstukken moeten worden aangelegd. Onderzocht moet worden of en in hoeverre in dat verband een beroep gedaan kan worden op de depots van de verschillende musea. Voorts zal het onderzoek gestalte moeten krijgen evenals de alliantie met een bijzonder hoogleraar. Met de universiteit waar de bijzonder hoogleraar een deeltijd leerstoel krijgt zal nauw samengewerkt moeten worden. Er zal aan de hand van een inventarisatie een overzicht gemaakt moeten worden welke leemten er bestaan met betrekking tot het onderzoek op het gebied van het Nederlandse slavernijverleden. Voorts moet op basis van dat overzicht onderzocht worden met welke instellingen en organisaties het best kan worden samengewerkt. Na afloop van deze middellange termijn moet er een volwassen en 'gevestigd' instituut bestaan.

De lange termijn is de planperiode vanaf begin 2005 tot het eind van 2008. Deze planperiode komt overeen met de nieuwe cultuurplanperiode. De resultaten van de activiteiten van het instituut op de verschillende domeinen worden geëvalueerd. Op basis van de resultaten daarvan zal een verdere strategie voor het instituut in overleg met de directie Cultureel Erfgoed van het ministerie van OC&W moeten worden ontwikkeld en een nieuw beleidsplan worden opgesteld.

4.2 De korte termijn tot eind 2002.

In deze periode zal in eerste instantie alle aandacht moeten uitgaan naar de oprichting van het Instituut Nederlands Slavernijverleden. Er zullen de nodige voorzieningen getroffen moeten worden om het instituut daadwerkelijk te kunnen laten functioneren. De

projectorganisatie is in dit verband de meest voor de hand liggende organisatievorm. De functionarissen die met deze voorbereidende werkzaamheden worden belast dienen op tijdelijke basis voor de duur van het project te worden aangesteld bij het instituut in oprichting, waaronder, indien mogelijk, de algemeen directeur in de functie van kwartiermaker op basis van een tijdelijke arbeidsovereenkomst.

In de eerste planperiode zal een aanzet worden gegeven aan de opzet en de realisatie van de verschillende domeinen. Op de middellange termijn moet dat worden uitgebouwd en afgerond. Daarbij gaat het dan met name om het museale domein, het documentatie domein en het educatieve domein.

Voorafgaande aan de formele oprichting van het instituut lopen er al een aantal inhoudelijke projecten op het gebied van de educatieve en op het onderzoeksdomein. Deze projecten kunnen na de oprichting van het instituut als het ware worden overgedragen aan het instituut. Het gaat om projecten waarbij het LPS op enigerlei wijze betrokken is. Gedacht wordt aan de onderstaande projecten:

- Teleac/NOT
- Herdenking Nederlands Slavernijverleden
- Oral history
- Slave Route: African Diaspora and Global Transformation (Unesco)

Daarnaast ligt het voor de hand dat het project Cultureel Erfgoed Minderheden voor wat betreft de activiteiten met betrekking tot het slavernijverleden worden ondergebracht en dus overgedragen aan het instituut

Tevens is het alleszins logisch om na de onthulling van het Nationaal Statisch Monument Nederlands Slavernijverleden het accountouderschap van de Nationale Website over te dragen aan het Instituut

Project Oprichting van het Instituut Nederlands Slavernijverleden

Projectbeschrijving:

De oprichting van het instituut behelst het in het leven roepen van een stichting met statuten, bestuur, personeel en huisvesting. Bij de oprichting zal een bestuur worden benoemd. Over de samenstelling ervan zal het LPS een voordracht doen die vooraf de instemming van het ministerie van OC&W behoeft.

Doelstelling van het project:

Realisatie Instituut Nederlands Slavernijverleden

Looptijd project:

Tot eind 2002

Opzet project:

Het project kan in vier deelprojecten worden opgesplitst.

1. Juridische oprichting, bestuur, inrichting en organisatie van het instituut
2. Huisvesting
3. Materieel
4. Personeel

Projectleiding:

Kwartiermaker

Uitvoering door:

Kwartiermaker

Activiteiten:

- Juridische oprichting en regelingen
  - Regelen van de opzet en bevoegdheden organisatie en management.
- Huisvesting
  - (Huur) huisvesting instituut regelen.
  - Aanbrengen van voorzieningen, zoals faciliteiten ten behoeve van het documentatiedomein, pc's, presentatie en tentoonstelling etc.
  - Inrichten van de huisvesting/ ruimtelijke indeling ten behoeve van alle vier domeinen.
  - Depot/opslagruimte ten behoeve van tentoonstellingen.
- Materieel
  - Aanschaf van kantoormeubelen
  - Aanschaf van kantoorcomputers
  - Aanschaf van kantoorartikelen

- Personeelsaangelegenheden
  - Rechtspositie regelen van personeel van het instituut.
  - Salarisregeling personeel instituut vaststellen.
  - Opstellen functieprofielen van de in de in eerste planperiode aan te stellen personeelsleden.
  - Werving en selectie.
  - Benoeming.

- Personeelsbestand eerste planperiode
  - Kwartiermaker/(beoogd) directeur.
  - Management assistent.
  - Diverse freelancers om de verschillende domeinen in de steigers te zetten en ten behoeve van de reeds lopende projecten met accent op het ontwikkelen van de virtuele presentaties en de nationale website.

5. Organisatie en formatie

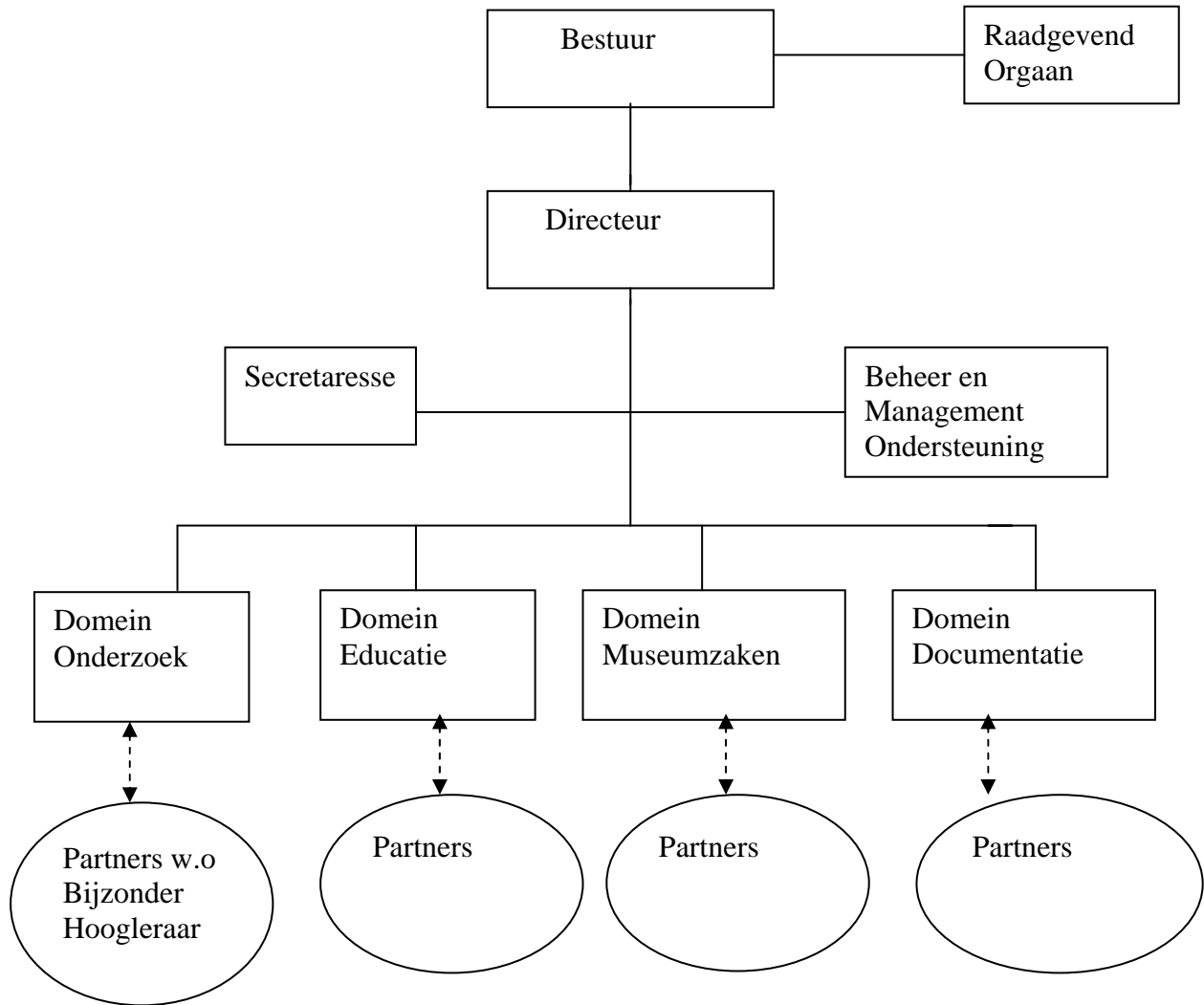
Zoals reeds aangegeven heeft het Instituut Nederlands Slavernijverleden de rechtsvorm van een stichting, dat wil zeggen een privaatrechtelijke organisatie. Het LPS zal als oprichter van de Stichting Instituut Nederlands Slavernijverleden fungeren. Het LPS zal bestuurswaardige personen die voldoen aan het profiel voor het stichtingsbestuur aanzoeken. Daarbij zullen hoge kwaliteitseisen gelden. Uit hun midden zal een voorzitter een secretaris en een penningmeester worden benoemd. Bij de benoeming zal rekening worden gehouden met het gender aspect en de vertegenwoordiging van de verschillende bij het Nederlandse slavernijverleden betrokken etnische bevolkingsgroepen. Het voorlopig bestuur zal bestaan uit vijf tot zeven personen.

De benoeming van het bestuur door het LPS vindt plaats in overleg met het ministerie van OC&W. De installatie van het bestuur geschiedt door Staatssecretaris OC en W. Dr. F. van der Ploeg.

Het stichtingsbestuur wordt bijgestaan door een Raadgevend Orgaan met een consultatieve rol. Het Raadgevend Orgaan wordt gevormd door individuele bestuursleden van het LPS en eventuele andere deskundigen. Vorenstaande betekent dat het LPS met het oprichten van het Nationaal Monument Nederlands Slavernijverleden twee belangrijke doelstellingen heeft gerealiseerd.

De dagelijkse leiding van het instituut wordt opgedragen aan de algemeen directeur, benoemd door het bestuur. Het bestuur zal samen met de directeur zorgdragen voor de concrete realisatie van het instituut. De directeur is verantwoordelijk voor het opstellen van een werkplan voor de periode tot en met 2004. Het bestuur vraagt daarover advies aan het Raadgevend Orgaan en stelt, gegeven het advies, het werkplan vast. Per jaar zal de voortgang worden geëvalueerd. Het instituut bestaat uit vier domeinen en een ondersteunende afdeling. Het zijn het onderzoeksdomein, het educatiedomein, het museale domein, het documentatiedomein als mede een afdeling die de taken verzorgt op het gebied van het beheer en de managementondersteuning van het instituut.

Het beheer heeft betrekking op de financiën, logistiek en personeel. De ondersteuning betreft secretariële en management assistentie.

Organigram Instituut Nederlands Slavernijverleden

Bij het instituut worden de volgende functies gecreëerd ¹⁾.

Directeur, schaal 14

Onderzoeksdomein:

Afdelingshoofd, schaal 13

Medewerker Ontwikkeling onderzoeksmethoden, schaal 11

¹⁾De functies kunnen uiteraard door mannen en vrouwen worden vervuld

Wetenschappelijk onderzoeker, schaal 11
Medewerker Monitoring, schaal 9
Medewerker Oral history, schaal 9

Educatedomein:

Afdelingshoofd, schaal 11
Voorlichter, schaal 9
Medewerker Beleidsontwikkeling, schaal 10
Veldwerker, schaal 10

Museaal domein:

Afdelingshoofd, schaal 10
Medewerker Inrichting/bouwen tentoonstellingen, schaal 9
Gids, begeleider, schaal 6

Documentatiedomein:

Afdelingshoofd, schaal 10
Onderhoud database, schaal 9
Documentalist, schaal 8
Archiefmedewerker, schaal 7

Afdeling Beheer en Managementondersteuning:

Bureau manager / Administrateur, schaal 11
Management assistent, schaal 9
Systeembeheerder, schaal 9
Secretariële ondersteuning t.b.v. lijnmanagement, schaal 5
Logistiek beheerder, schaal 5

6 Begroting

Bij de begroting worden de verzamelposten onderscheiden:
Personele lasten te financieren d.m.v. subsidie rijksoverheid
Huisvesting te financieren d.m.v. subsidie Gemeente Amsterdam
Materieel investeringen te financieren d.m.v. subsidie rijksoverheid en Mondriaan Stichting, VSB-fonds, etc
Bedrijfsvoering te financieren d.m.v. subsidie rijksoverheid en eigen inkomsten.
Projecten worden afzonderlijk gebudgetteerd en deels gefinancierd vanuit de eigen begroting; de overige financiering kan geschieden door de gemeente Amsterdam, Unesco, VSB-fonds, Mondriaan stichting en andere fondsen en instellingen alsmede uit inkomsten. Voor wat betreft de gender studies zal een beroep worden gedaan op Mama

Cash, het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid/DCE en relevante Europese fondsen.

6.1 Personeel

De personele lasten van het instituut bestaan uit salariskosten van de medewerkers plus de werkgeverslasten. Daarnaast zijn er personele kosten die betrekking hebben op de financiering van de bijzonder deeltijd hoogleraar, vacatiegelden bestuur en de kosten van het Raadgevend Orgaan.

Deze personele lasten zijn als volgt opgebouwd. Het schaalbedrag periodiek nummer 0 maal 13 is het jaarsalaris inclusief vakantiegeld per medewerker(ster). In verband met werkgeverslasten moet dat bedrag met een factor 1.4 worden vermenigvuldigd.

De formatie van het instituut bestaat uit:

- o Leden van de vaste staf, de algemeen directeur, de management assistent en de vier afdelingshoofden;
- o Vaste medewerkers al dan niet in deeltijd;
- o Freelance medewerkers die bij de verschillende projecten worden ingezet.

De personele lasten zullen niet meer bedragen dan 65% van de door OC&W beschikbaar gestelde subsidie, met dien verstande dat eventuele extra personele kosten ten behoeve van een project door een derde partij, bijvoorbeeld Unesco, kunnen worden gefinancierd.

6.2 Huisvesting

Ten aanzien van de huisvesting moet voorzien worden in:

Museale ruimte met klimaatbeheersing 300m²

Directiekamer 20 m²

Kantoorruimte afdeling Beheer en Managementondersteuning, 2 kamers van 20 m²

Studiezaal (inclusief tbv bibliotheek/documentatie-inrichting) 50 m²

Bureauruimte ten behoeve van de vier afdelingen gemiddeld twee kamers per afdeling 160 m²

Archiefruimte 25 m² tot 50 m² (inclusief tbv het door het LPS opgebouwde archief dat zal worden overgedragen aan het Instituut)

Vergaderzaal 30 m²

Twee spreekkamers ad 20 m² totaal 40 m²

Opslagruimte kantoorartikelen etc

Kopie-(annex postverwerking) ruimte

Kantine en garderobe ruimte

Toiletgroep mannen en vrouwen

In totaal wordt gedacht aan huisvesting met een ruimte van minimaal 1000 m²

6.2 Museaal domein

In dit stadium is nog niet geheel te overzien wat de materiele kosten van het museale domein precies zullen zijn. In ieder geval zal vanaf 2003 rekening gehouden moeten worden met een jaarlijks materieel budget voor update presentatie, website en communicatiekosten van minimaal € 100.000. Voor 2002 zal de helft van dat bedrag beschikbaar moeten zijn. Afhankelijk van de aard en omvang van incidentele projecten moet nog eens rekening worden gehouden met een bedrag van €50.000-100.00.

Ten behoeve van de ontwikkeling van de basispresentatie (€900 pm²) en de website is naar schatting eenmalig een bedrag van € 300.000 benodigd, waarvan ca € 120.000 in 2002.

6.3 Financiële samenvatting

Kostensoort	2002	2003	2004
Personeel (2002 inclusief kwartiermaker)	136.690	294.957	589.914,26
Activiteiten	40.000	67.550	340.200
Onvoorzien	10.200	30.000	30.000
Ontwikkeling en voorbereiding Nu aan de Slag	40.000		
Totaal	226.890	453.780	907.560,40
Begroting ministerie OC&W	226.890	453.780	907.560,40
Inkomsten uit projecten en domeinen	50.000	80.000	70.000
Huur ¹⁾	PM	PM	PM
Investering ²⁾	PM	PM	PM
Museaal domein *	PM	PM	PM
Afschrijving	PM	PM	PM

¹⁾ Het uitgangspunt is dat de gemeente Amsterdam de financiering van de huisvesting voor haar rekening neemt.

²⁾ De kosten die op investeringen betrekking hebben worden afzonderlijk gefinancierd.

*Aan de directeur zal de opdracht worden gegeven om binnen de kaders van de adviezen van de museumdeskundigen de ontwikkeling van dit domein stapsgewijs te doen verlopen.

Bijlagen:

1. Geraadpleegde experts.
2. Overzicht inhoudelijke projecten

Bijlage: Geraadpleegde instanties respectievelijk experts

(zie tevens geraadpleegde experts in Van Droom naar Daad)

Presentaties: ambtenaren van het ministerie van BZK en OCW en de gemeente Amsterdam

Presentatie inclusief schriftelijk commentaar: Comité van Aanbeveling Nationaal Monument
Slavernijverleden

Carafin olv. Dr. F. Derveld

Mr. Drs. Edwin Marschall

Dr. Humphrey Kembel

Drs. Sonja Prade

Drs. Hein Eersel

Het SIO en het OCAN (beiden tevens adviesorganen van het LPS)

Netwerk Musea en Slavernij

Stichting OPO

Platform Surinaamse Politici

Provinciale Stichting Steunfunctie Surinamers Amsterdam

Nationaal Archief Curacao: mw Drs. Jeanne Henriquez

Museum Kura Holanda: Dr. Jay Havisser

Dr. Martinus Arion

Dr. Andre Kramp: hoofd Slave Route project Unesco Parijs

Drs. Dick Lageweg: Nationale Unesco Commissie (op persoonlijke titel)

Netwerk Ghanezen

Stichting Ghanata

Mr Owen Venloo voorzitter CIDOS i.o. (Centrum voor Informatie en Documentatie Suriname)

Drs. Frank Dragtenstein leraar/historicus

Drs. Ronald Donk docent/historicus

Drs. Howard Pigot, historicus

Drs. Erney Landveld, onderwijskundige, cultuurdeskundige

Drs. Patty Gomez, historicus

Prof dr. Humphrey Lamur

Prof dr. Bert Paasman

Dr. Waldo Heilbron

Fred Fitz James, docent voortgezet onderwijs

Al Peterson, onderzoeker

Mr.Dr.Hugo Fernandes Mendes, Stadsdeelsecretaris Zuid Oost

LPS: "Nu aan de slag"

Het dagelijks bestuur van het Landelijk Platform Slavernijverleden
Alex Walle, vice voorzitter
Kensly Vrede, penningmeester
Sirelda Jackson van Agt, bijzondere taken

en individuele bestuur en kaderleden van het LPS

Diverse adviezen in het kader van het museale domein : Drs. Hein Reedijk

Projectleiding

Drs. Barryl A. Biekman, voorzitter van het Landelijk Platform Slavernijverleden
Projectcoördinator

Drs. Hugo Esseboom,
Projectleider

Drs. Wim Hoekstra,
Projectsecretaris